

Libres

(Des)informació en un context totalitari

Periodistes, malgrat tot és una panoràmica amb esperit divulgatiu de l'ecosistema mediàtic a la Barcelona feixista

IGNASI FRANCH

Jaume Fabre ha signat diverses publicacions que agermanen les seves dues principals dedicacions: la història i el periodisme. Amb *Periodistes, malgrat tot*, ofereix una panoràmica de la tasca dels mitjans de comunicació i els seus professionals des de la victòria franquista fins a la promulgació de la Llei de Premsa de 1966. Fabre destaca la duresa de l'intervencionisme governamental, que dirigia ferriament fins i tot els mitjans privats més afins.

L'autor es capbussa en la vida dels periodistes que havien d'afrontar l'asfixiant postguerra. Potser perquè ell mateix va experimentar l'exercici del periodisme sota una dictadura, acostuma a defugir les condemnes personals decretades des de talaies de superioritat moral. Al cap i a la fi, durant els anys de la purga més ferotge del republicanisme es podia executar un jove informador de *La Vanguardia*. O, ja a la dècada dels cinquanta, un crític podia passar tres dies empresonat per una crònica taurina.

Escriure a la postguerra

Periodistes, malgrat tot

Jaume Fabre

Ajuntament de Barcelona

412 pàgines

30 euros

Fabre parla dels tons grisos, de les dificultats per destriar possibilismes i col·laboracionismes dins d'un context totalitari. Valgui com a exemple el cas del polifacètic editor Valentí Castany: durant la guerra, va publicar a revistes falangistes; posteriorment, va contribuir a expandir els marges estrets de la crítica al poder com a humorista gràfic. La crítica permessa pel règim era una fissura expressiva que afeblia la dictadura o un simulacre de llibertat que la reforçava?

L'historiador i periodista repassa a un apèndix algunes tendències (com el catalanisme folklòric), capçaleres i iniciatives que considera "succedanis". Aquest apartat serveix de conclusió d'un volum altament divulgatiu, embellit mitjançant un apreciable desplegament gràfic. S'ha de lamentar, però, l'absència d'un índex alfabètic que hauria reforçat l'ús possible d'aquest assaig com a obra de consulta.

Exposicions

La vida d'un barri humil

REDACCIÓ

L'Arxiu Fotogràfic de Barcelona recupera el llegat de la fotògrafa barcelonina Carme García Padrosa amb una selecció d'una seixantena de fotografies en blanc i negre de l'extens fons (més de 8.000 imatges) que va donar a la ciutat. Creadora amateur que va iniciar la seva afició als anys trenta, García va tenir una extensa trajectòria vital fins que va morir el 2015 amb cent anys. L'exposició recull els seus retrats de la vida quotidiana del barri Gòtic, als voltants del carrers Avinyó i Carabassa, molts dels quals fets des del terrat de casa, on també tenia l'estudi fotogràfic. Una obra de gran qualitat i humanitat d'una de les pioneres de la fotografia del segle XX.

La mirada d'una fotògrafa pionera

Carme García.
Des del terrat

Arxiu Fotogràfic de Barcelona (plaça de Pons i Clerch, 2, 2a planta)

Del 14 de juny al 27 d'octubre

Apoderament sense revolució

La primavera pendent és l'entrega inaugural de *Matar el monstre*, un joc literari i editorial format per set novel·les de lectura independent. Totes elles estan ubicades a la ciutat de Barcelona al llarg de dos-cents anys d'història, i arriben cosides per un subtil fil comú (la inclusió d'una mateixa trama secundària), entre referències al passatemp literari que va germinar en la creació de *Frankenstein*. Ada Castells obre el foc amb una novel·la ambientada a una època agitada de desfeta napoleònica, restauració borbònica i trienni liberal. Carme Coroleu és la filla malcasada d'un industrial del tèxtil, un personatge recurrent a la novel·la burgesa. A diferència d'altres ocasions, no hi ha espai per a grans esquinços emocionals ni descensos als inferns. Carme no és una noia especialment vulnerable ni psicològicament ni socialment, sinó una jove obligada a madurar

a causa de l'abandonament d'un marit obsessionat amb la mort. Com a narradora, marca el punt de vista: el d'una noia educada per ser un àngel de la llar però que es reinventa sota circumstàncies adverses. El seu és una mena d'apoderament femení liberal-conservador, oposat a les transgressions de l'autora de *Frankenstein*: la protagonista no vol qüestionar l'ordre social, sinó esdevenir l'excepció meritocràtica

a un món d'homes.

Recuperar-se d'un casori

La primavera pendent

Ada Castells

Comanegra - Ajuntament de Barcelona, 2018

200 pàgines

18 euros

les restes d'una educació sexista que fonamenta la creença en prínceps blaus. Algun esclat líric o la inclusió de correspondència remetent a les maneres florides de la classe benestant de l'època, però l'autora manté les distàncies amb possibles excessos melodramàtics. **I.F.**

Literatura real contra la ciutat no-morta

El periodista Jesús Martínez aboca (o perboca) mil fragments de la vida present i passada de la ciutat a *Lancaster, 13, y otras historias de miedo en la Barcelona zombi*. La compra d'un edifici de pisos al Raval per part de l'Ajuntament, en resposta a les compres constants dutes a terme amb finalitats especulatives, i l'ensorrament d'un nínxol del cementiri de Montjuïc, serveixen de fil amb què desplegar un cabdell multicolor i multiforme: el de la transformació de la capital catalana en hotel-botiga consumible pel turisme global. El llibre és el conte de la no-defunció d'una urbs morta vivent: la de la ciutat que ha oblidat què va ser però que encara es mou, normalment cap a territoris explotables per part dels grans capitals.

Martínez usa prosa literària, sovint tallada i impressionista. Empra multitud de referències culturals *pop* i projecta una evident sensibilitat periodística. Ho evidencia la integració de xerrades-entrevistes dins del flux de records i relats. Per les seves pàgines desfilen mèdiums, veïns i botiguers, l'autor de *Filosofia zombi* o el cap visible de la immobiliària MKPremium. No solament és una història de bons i dolents, perquè també hi apareixen els supervivents que recullen

Capitalisme accelerat

Lancaster, 13, y otras historias de miedo en la Barcelona zombi

Jesús Martínez

Carena

510 pàgines

14 euros

les engrunes de les indústries del turisme. Alguns passatges del volum són un inventari de fantasmes, de persones i espais que ja no hi són. L'obra de Martínez provoca un cert pànic apocalíptic, però també remet a la picaresca del Segle d'Or espanyol. La seva construcció literària, volcànica i extensa, projecta aquest malestar del barceloní fastiguejat pels canvis hiperaccelerats propis d'un capitalisme que va prémer l'accelerador i no deixa d'agafar més i més velocitat (terminal?). Nostàlgia? Potser sí, però des de la legítima preocupació pel present i el futur. **I.F.**